

Bruxelles, 14.9.2016
COM(2016) 596 final

2016/0278 (COD)

Propunere de

DIRECTIVĂ A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

privind anumite utilizări permise ale operelor și altor obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională

(Text cu relevanță pentru SEE)

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

• Motivele și obiectivele propunerii

Directiva propusă va alinia dreptul Uniunii la angajamentele sale internaționale asumate în temeiul Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate (denumit în continuare „Tratatul de la Marrakech”).

Tratatul de la Marrakesh a fost adoptat în 2013 în cadrul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI), scopul fiind sporirea disponibilității și a schimburilor transfrontaliere de cărți și alte materiale imprimate în formate accesibile în întreaga lume. Acest tratat a fost semnat de Uniune¹ în aprilie 2014. Tratatul impune părților să prevadă excepții de la drepturile de autor și drepturile conexe sau limitări ale acestora în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere și cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. De asemenea, tratatul permite schimburile transfrontaliere de exemplare în format special de cărți, inclusiv cărți audio, și de alte materiale imprimate, între țările care sunt părți la tratat. Uniunea și-a asumat, așadar, angajamentul politic de a pune în aplicare tratatul, angajament pe care atât Consiliul, cât și Parlamentul European l-au reiterat de atunci. În octombrie 2014, Comisia a prezentat separat o propunere de decizie a Consiliului pentru ratificarea Tratatului de la Marrakesh de către Uniune. În mai 2015, Consiliul a transmis Comisiei o solicitare, în conformitate cu articolul 241 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în care și-a subliniat angajamentul deplin cu privire la intrarea rapidă în vigoare a Tratatului de la Marrakesh și a cerut Comisiei să prezinte, fără întârziere, o propunere legislativă vizând modificarea cadrului juridic al Uniunii în conformitate cu tratatul.

Beneficiarii Tratatului de la Marrakesh, și anume persoanele nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate („persoanele beneficiare”), se confruntă cu multe obstacole care îi împiedică să aibă acces la cărți și la alte materiale imprimate protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe. Se estimează că între 7 %² și 20 %³ din cărți sunt disponibile în formate accesibile pentru persoanele care au dificultăți de citire a materialelor imprimate, în ciuda faptului că tehnologiile digitale facilitează în mod considerabil publicarea de opere accesibile⁴. Printre formatele accesibile se numără, de exemplu, scrierea Braille, tipăriturile cu caractere de mari dimensiuni, cărțile electronice și cărțile audio cu dispozitive de navigare specifice, descrierea audio și emisiunile de radio.

Obiectivul directivei propuse este de a crește gradul de disponibilitate a operelor și a altor obiecte ale protecției, de exemplu cărți, publicații periodice, ziare, reviste și alte scrieri, partituri și alte materiale imprimate, inclusiv în format audio, în formate accesibile pentru persoanele beneficiare. Directiva va atinge acest obiectiv asigurându-se că toate persoanele beneficiare și organizațiile care deserveșc fără scop lucrativ nevoile acestor persoane se pot baza pe o excepție obligatorie și armonizată de la drepturile de autor și drepturile conexe în

¹ Decizia 2014/221/UE a Consiliului din 14 aprilie 2014 privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate (JO L 115, 17.4.2014, p. 1).

² LISU pentru Institutul Național Regal pentru Nevăzători (RNIB), „Availability of accessible publications - 2011 update” (Disponibilitatea publicațiilor accesibile - actualizare din 2011), octombrie 2011.

³ Catherine Meyer-Lereculeur, „Exception ‘handicap’ au droit d’auteur et développement de l’offre de publications accessibles à l’ère numérique” (Excepția „handicap” aplicată drepturilor de autor și dezvoltarea ofertei de publicații accesibile în era digitală), mai 2013.

⁴ Aceste cifre se referă la disponibilitate în unele formate accesibile, dar nu în toate.

Uniune. Acest lucru va permite realizarea de exemplare în format accesibil ale unor opere și altor obiecte ale protecției care au fost deja publicate sau puse la dispoziție în formate inaccesibile. Directiva propusă ar modifica actualul cadru legislativ al Uniunii în mod corespunzător și ar garanta că exemplarele în format accesibil realizate într-un stat membru pot fi difuzate și sunt accesibile în întreaga Uniune. În ceea ce privește obligațiile impuse prin Tratatul de la Marrakesh asupra schimbului transfrontalier de exemplare în format accesibil între Uniune și țările terțe care sunt părți la tratat, prezenta directivă ar trebui interpretată în coroborare cu Regulamentul [...].

Directiva propusă este, de asemenea, conformă obligațiilor Uniunii care decurg din Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (denumită în continuare „UNCRPD”). În temeiul Deciziei 2010/48/CE a Consiliului⁵, UE are obligația de a respecta această convenție începând cu ianuarie 2011. Dispozițiile prevăzute în convenție au devenit astfel parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii. Dreptul de acces la informații și dreptul persoanelor cu handicap de a lua parte la viața culturală în condiții de egalitate cu celelalte persoane sunt consacrate în UNCRPD. Articolul 30 al acesteia prevede că părțile la convenție adoptă toate măsurile adecvate, în conformitate cu dreptul internațional, pentru a garanta că legile care protejează drepturile de proprietate intelectuală nu constituie o barieră abuzivă sau discriminatorie împotriva accesului persoanelor cu handicap la materialele culturale. În observațiile finale cu privire la raportul inițial al Uniunii Europene⁶, adoptate la 4 septembrie 2015, Comitetul Națiunilor Unite pentru drepturile persoanelor cu handicap a încurajat Uniunea să ia toate măsurile adecvate pentru a pune în aplicare Tratatul de la Marrakech cât mai curând posibil.

• **Coerența cu dispozițiile existente în domeniul de politică**

Uniunea a adoptat o serie de directive în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe care asigură securitate juridică și un nivel ridicat de protecție pentru titularii de drepturi. Drepturile care sunt relevante pentru directiva propusă sunt armonizate în prezent de Directiva 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională („Directiva 2001/29/CE”)⁷, de Directiva 2006/115/CE privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale⁸, de Directiva 96/9/CE privind protecția juridică a bazelor de date⁹, precum și de Directiva 2009/24/CE privind protecția juridică a programelor pentru calculator¹⁰.

Dreptul Uniunii prevede, de asemenea, o serie de excepții de la aceste drepturi sau de limitări ale acestora, care autorizează, în anumite condiții și în scopul de a realiza anumite obiective

⁵ Decizia 2010/48/CE a Consiliului din 26 noiembrie 2009 privind încheierea de către Comunitatea Europeană a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (JO L 23, 27.1.2010, p. 35).

⁶ CRPD/C/EU/CO/1, document disponibil la adresa: http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRPD/Shared%20Documents/EUR/CRPD_C_EU_CO_1_21617_E.doc.

⁷ Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, 22.6.2001, p. 10-19).

⁸ Directiva 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 376, 27.12.2006, p. 28-35).

⁹ Directiva 96/9/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date (JO L 77, 27.3.1996, p. 20-28).

¹⁰ Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO L 111, 5.5.2009, p. 16-22).

de politică, utilizarea conținutului fără autorizarea titularului dreptului de autor. Nevoile legate de accesibilitate ale persoanelor cu handicap au fost recunoscute în acest context și au fost prevăzute în special de articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2001/29/CE. Această dispoziție permite statelor membre să prevadă excepții de la dreptul de autor și drepturile conexe sau limitări ale acestora în beneficiul persoanelor cu handicap, inclusiv tipurile de handicap care provoacă dificultăți de citire a materialelor imprimate, în ceea ce privește utilizările care au legătură directă cu acel handicap, sunt de natură necomercială și se limitează la măsura impusă de handicapul respectiv. În conformitate cu cerințele Tratatului de la Marrakesh, excepția adoptată prin propunerea de directivă va fi obligatorie pentru statele membre și se va aplica drepturilor care au făcut obiectul unei armonizări la nivelul Uniunii și care sunt relevante pentru realizarea și difuzarea de exemplare în format accesibil, astfel cum sunt definite în Tratatul de la Marrakesh. Excepția completează actuala excepție sau limitare opțională prevăzută la articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2001/29/CE, introducând o excepție obligatorie în folosul persoanelor beneficiare care va produce efecte pe întreaga piață internă.

- **Coerența cu celelalte politici ale Uniunii**

Adoptând prezenta directivă, Uniunea urmărește să se asigure că toate persoanele beneficiare au acces la cărți, publicații periodice, ziare, reviste și alte scrieri, partituri și alte materiale imprimate, în aceeași măsură, în esență, ca persoanele fără deficiențe sau handicap și că întregul potențial al pieței interne poate fi valorificat pentru a realiza acest obiectiv. În acest sens, directiva propusă este conformă cu alte acte legislative și inițiative adoptate la nivelul Uniunii pentru „[a se baza] pe puterea pieței noastre unice și [a valorifica] pe deplin potențialul acestuia în toate dimensiunile sale”¹¹ și le completează. Acestea includ o propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public și o propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor („propunerea referitoare la un act european privind accesibilitatea”). Propunerea referitoare la un act european privind accesibilitatea include în special obligația de a asigura că serviciile de cărți electronice furnizate pe piața internă de la data aplicării sale respectă anumite cerințe funcționale, astfel încât să fie accesibile din momentul în care sunt introduse pe piață.

2. TEMEI JURIDIC, SUBSIDIARITATE ȘI PROPORȚIONALITATE

- **Temeiul juridic**

Temeiul juridic al propunerii îl constituie articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

- **Subsidiaritatea (în cazul competențelor neexclusive)**

Uniunea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității prevăzut la articolul 5 din TFUE. Prezenta propunere de directivă are drept obiectiv să faciliteze accesul la anumite conținuturi protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe pentru persoanele beneficiare ale Tratatului de la Marrakesh, pe piața internă, într-un domeniu care este deja armonizat de dreptul Uniunii și, în consecință, nu poate fi modificat decât de dreptul Uniunii. În lipsa intervenției din partea Uniunii, acest obiectiv nu ar putea fi atins de către statele

¹¹ Orientările politice ale președintelui Juncker.

membre. Mai mult, având în vedere amploarea și efectele sale, obiectivul poate fi realizat mai bine la nivelul Uniunii.

- **Proportionalitatea**

Proportionalitatea este asigurată, întrucât propunerea nu depășește ceea ce este necesar pentru punerea în aplicare, în Uniune, a obligațiilor care îi revin Uniunii în temeiul Tratatului de la Marrakesh.

- **Alegerea instrumentului**

Opțiunea în favoarea unei directive este în concordanță cu măsurile anterioare din acest domeniu, în special Directiva 2001/29/CE, care a armonizat drepturile autorilor și ale altor titulari de drepturi și a introdus o excepție sau limitare opțională în beneficiul persoanelor cu handicap. Directiva propusă ar modifica actualul cadru legislativ al Uniunii, prevăzând o nouă excepție obligatorie de la drepturile armonizate relevante și asigurându-se că exemplarele în format accesibil realizate într-un stat membru în temeiul excepției respective pot fi difuzate și sunt accesibile în întreaga Uniune. Acționând în acest sens și stabilind definiții clare, aceasta introduce o abordare uniformă în ceea ce privește obligațiile Uniunii în temeiul tratatului, inclusiv libera circulație a exemplarelor în format accesibil pe piața internă, oferindu-le beneficiarilor excepției securitatea juridică necesară pentru a întreprinde utilizările reglementate de propunerea de directivă. În același timp, aceasta acordă statelor membre o marjă de manevră pentru adaptarea legislației naționale specifice care ar putea fi afectată direct sau indirect de dispozițiile prezentei directive, de exemplu în domeniile educației, sănătății sau altor politici sociale.

3. REZULTATELE EVALUĂRILOR EX POST, ALE CONSULTĂRILOR CU PĂRȚILE INTERESATE ȘI ALE EVALUĂRILOR IMPACTULUI

- **Evaluările ex post/verificarea adecvării legislației existente**

Scopul propunerii de directivă este ca, prin intermediul acesteia, dreptul Uniunii să îndeplinească o serie de obligații internaționale noi. Prin urmare, evaluarea retrospectivă a legislației europene existente în acest domeniu nu este nici relevantă, nici necesară în acest context. Informațiile disponibile cu privire la legislația europeană conexasă au fost totuși luate în considerare, îndeosebi rezultatele consultărilor publice și contribuțiile existente din partea experților.

- **Consultarea părților interesate**

Nu a avut loc nicio consultare specifică cu părțile interesate în legătură cu propunerea de directivă, care pune în aplicare dispoziții instituite la nivel internațional. Consultarea publică de amploare referitoare la revizuirea normelor UE în materie de drepturi de autor, întreprinsă de Comisie între decembrie 2013 și martie 2014, a inclus și o secțiune privind limitările și excepțiile în beneficiul persoanelor cu handicap și privind accesul la opere în formate accesibile și circulația acestora, această secțiune făcând referire și la Tratatul de la Marrakesh¹². Din opiniile exprimate de utilizatorii finali, de consumatori și de utilizatorii instituționali (inclusiv organizații care deservește nevoile persoanelor cu handicap și bibliotecii) a reieșit, printre alte aspecte, faptul că există divergențe între domeniile de aplicare

¹² *Report on the responses to the Public Consultation on the Review of the EU Copyright Rules* (Raport referitor la răspunsurile date în cadrul consultării publice privind revizuirea normelor UE în materie de drepturi de autor), iulie 2014, p. 61-63.
http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/index_en.htm.

naționale ale excepțiilor sau limitărilor, astfel încât este greu să se beneficieze de securitate juridică atunci când se exportă și se importă exemplare în format accesibil realizate în temeiul unei excepții sau limitări naționale privind drepturile de autor. Instituțiile respective care au răspuns la consultare au fost în mod constant de părere că Tratatul de la Marrakesh ar răspunde în mod satisfăcător acestor preocupări. Titularii de drepturi și organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor au fost, în general, de părere că nu există probleme legate de punerea în aplicare la nivel național a excepției sau limitării opționale prevăzute în legislația Uniunii. Aceștia au remarcat, de asemenea, că mecanismele de piață existente permit să se răspundă efectiv la problema accesului la opere ale persoanelor cu handicap. Acest punct de vedere nu a fost împărtășit de către utilizatorii finali, consumatori și utilizatorii instituționali.

- **Obținerea și utilizarea expertizei**

Comisia nu a recurs la niciun fel de expertiză specifică pentru a pregăti prezenta propunere. Comisia a luat în considerare un studiu din 2013 privind punerea în aplicare a Directivei 2001/29/CE¹³, studiu care a evaluat, printre altele, punerea în aplicare în 11 state membre a excepției sau limitării opționale pentru persoanele cu handicap prevăzute la articolul 5 alineatul (3) litera (b) din directiva respectivă.

- **Evaluarea impactului**

Directiva propusă va pune în aplicare Tratatul de la Marrakesh pe piața internă și își propune să alinieze legislația Uniunii la tratat. Orientările privind o mai bună legiferare¹⁴ nu impun realizarea unei evaluări a impactului atunci când conținutul politicii nu este la latitudinea Comisiei.

- **Drepturile fundamentale**

Directiva propusă sprijină dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri prin care să li se asigure independența, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității, astfel cum este consacrat la articolul 26 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „Carta”). De asemenea, directiva reflectă angajamentele asumate de Uniune în temeiul UNCRPD. UNCRPD garantează persoanelor cu handicap dreptul de acces la informații și dreptul de a participa la viața culturală, economică și socială în condiții de egalitate cu celelalte persoane. Având în vedere cele de mai sus, este justificat să se restrângă drepturile de proprietate ale titularilor de drepturi în lumina obligațiilor pe care le are Uniunea în temeiul Cartei drepturilor fundamentale¹⁵. Directiva propusă reprezintă un prim pas esențial în direcția asigurării accesului la informații și a participării acestor persoane la viața culturală, economică și socială.

¹³ „Study on the application of Directive 2001/29/EC on copyright and related rights in the information society” (Studiu referitor la aplicarea Directivei 2001/29/CE privind drepturile de autor și drepturile conexe în societatea informațională), decembrie 2013, De Wolf and partners, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/131216_study_en.pdf, p. 417 și următoarele.

¹⁴ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2015) 111 final.

¹⁵ Articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale permite restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților prevăzute în carte. Restrângerea respectivă este (i) prevăzută de lege; și (ii) respectă substanța acestor drepturi și libertăți. În plus, restrângerile (iii) respectă principiul proporționalității și „pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți”.

Propunerea ar avea un impact limitat asupra dreptului de autor ca drept de proprietate, astfel cum este recunoscut în Cartă [articolul 17 alineatul (2)]¹⁶. Ar trebui remarcat faptul că, până în prezent, toate statele membre au făcut uz, într-o anumită măsură, de excepția opțională de la dreptul de autor sau de limitarea opțională a acestuia prevăzută la articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2001/29/CE. Impactul propunerii de directivă asupra dreptului de autor ca drept de proprietate se va limita, prin urmare, la armonizarea deplină a excepțiilor sau a limitărilor divergente în materie de drepturi de autor pentru persoanele cu dificultăți de citire a materialelor imprimare care sunt în vigoare în statele membre.

4. IMPLICAȚIILE BUGETARE

Propunerea nu are niciun impact asupra bugetului Uniunii.

5. ELEMENTE DIVERSE

Spațiul Economic European

Actul propus se referă la un subiect cu relevanță pentru Spațiul Economic European (SEE) și ar trebui să se extindă la SEE.

- **Planuri de punere în aplicare și măsuri de monitorizare, de evaluare și de raportare**

Statele membre vor fi obligate să asigure intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive în termen de 12 luni de la adoptarea ei. Statele membre vor avea obligația de a comunica Comisiei dispozițiile adoptate pentru a se conforma prezentei directive și alte dispoziții legislative importante adoptate în domeniul reglementat de prezenta directivă. Comisia va monitoriza punerea în aplicare a directivei propuse și, în conformitate cu Orientările privind o mai bună legislație și nu mai devreme de cinci ani de la data transpunerii, va realiza o evaluare a directivei și va prezenta Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social European principalele constatări, însoțite, după caz, de propuneri de modificare a directivei. În același mod, Comisia va efectua și o evaluare a Regulamentului [...]. De asemenea, Comisia va monitoriza situația sub aspectul disponibilității în formate accesibile a operelor și a altor obiecte ale protecției, altele decât cele reglementate de prezenta directivă, precum și disponibilitatea, în Uniune, a operelor și a altor obiecte ale protecției în formate accesibile persoanelor cu alte tipuri de handicap. În termen de doi ani de la data transpunerii directivei propuse, Comisia va prezenta un raport privind acest subiect. Acest raport va include o evaluare privind necesitatea extinderii domeniului de aplicare al prezentei directive în conformitate cu concluziile formulate.

- **Documentele explicative**

În Declarația politică comună din 28 septembrie 2011 a statelor membre și a Comisiei privind documentele explicative¹⁷, statele membre au convenit să transmită Comisiei, atunci când îi notifică măsurile adoptate pentru a transpune o directivă, unul sau mai multe documente care să explice legătura dintre dispozițiile directivei și dispozițiile corespunzătoare din măsurile lor naționale, în cazul în care există o justificare pentru solicitarea acestor informații suplimentare. Documentația explicativă va contribui la asigurarea faptului că toate sistemele juridice naționale pun în aplicare o excepție obligatorie în conformitate cu prezenta directivă din perspectiva obligațiilor care îi revin Uniunii în temeiul Tratatului de la Marrakesh.

¹⁶ JO C 83, 30.3.2010, p. 389-403.

¹⁷ JO C 369, 17.12.2011, p. 14.

- **Explicații detaliate cu privire la prevederile specifice ale propunerii**

Articolul 1 precizează obiectul și domeniul de aplicare al propunerii. Prezenta propunere de directivă va facilita utilizarea anumitor conținuturi protejate prin drepturi de autor fără autorizarea titularului de drepturi, în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimare.

La articolul 2 sunt prezentate definițiile termenilor „operă și alt obiect al protecției”, „persoană beneficiară”, „exemplar în format accesibil” și „entitate autorizată” care se aplică în sensul directivei propuse.

Articolul 3 prevede o excepție obligatorie și precizează utilizările specifice permise persoanelor beneficiare și entităților autorizate.

Articolul 4 se referă la distribuția exemplarelor în format accesibil pe piața internă. Scopul acestei dispoziții este de a garanta că exemplarele în format accesibil realizate în temeiul excepției prevăzute la articolul 3 pot fi distribuite sau sunt accesibile în toate statele membre.

Articolul 5 enunță normele aplicabile pentru protecția datelor cu caracter personal.

Articolul 6 precizează modificările care urmează să fie aduse Directivei 2001/29/CE pentru a se asigura coerența cu prezenta directivă.

Articolul 7 prevede prezentarea de către Comisie a unui raport privind disponibilitatea pe piața internă a operelor și a altor obiecte ale protecției în formate accesibile și pentru persoanele afectate de alte handicapuri decât cele reglementate de prezenta directivă.

Articolul 8 stabilește modalitățile de evaluare a prezentei directive, în conformitate cu normele pentru o mai bună legislație.

Articolul 9 stabilește termenul până la care statele membre trebuie să transpună directiva propusă și prevede o serie de obligații care trebuie îndeplinite de statele membre, precum informarea Comisiei cu privire la principalele dispoziții prin care se pune în aplicare directiva propusă în dreptul lor intern.

Articolul 10 precizează data intrării în vigoare a directivei, iar articolul 11 stabilește că directiva se adresează statelor membre.

Propunere de

DIRECTIVĂ A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

privind anumite utilizări permise ale operelor și altor obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională

(Text cu relevanță pentru SEE)

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,
având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 114,
având în vedere propunerea Comisiei Europene,
după transmiterea proiectului de act legislativ către parlamentele naționale,
având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European¹⁸,
hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară,
întrucât:

- (1) Directivele Uniunii în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe asigură securitate juridică și un nivel ridicat de protecție a titularilor de drepturi. Acest cadru juridic armonizat contribuie la funcționarea corectă a pieței interne și stimulează inovarea, creația, investițiile și producerea de conținut nou, inclusiv în mediul digital. De asemenea, cadrul urmărește să promoveze accesul la cunoștințe și cultură prin protejarea operelor și a altor obiecte ale protecției, prevăzând în același timp excepții sau limitări de interes public. Ar trebui păstrat un echilibru just între drepturile și interesele titularilor de drepturi și cele ale utilizatorilor.
- (2) Directiva 96/9/CE a Parlamentului European și a Consiliului¹⁹, Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului²⁰, Directiva 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului²¹ și Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului²² armonizează drepturile titularilor de drepturi. Aceste directive prevăd o listă exhaustivă a excepțiilor și limitărilor referitoare la drepturile respective, ceea ce permite utilizarea conținutului fără autorizarea titularilor de drepturi în anumite condiții, în vederea îndeplinirii anumitor obiective de politică.
- (3) Persoanele nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate se confruntă în continuare cu numeroase obstacole care le împiedică să aibă acces la cărți și alte materiale imprimate protejate prin drepturi de

¹⁸ JO C , , p. .

¹⁹ JO L 77, 27.3.1996, p. 20-28.

²⁰ JO L 167, 22.6.2001, p. 10-19.

²¹ JO L 376, 27.12.2006, p. 28-35.

²² JO L 111, 5.5.2009, p. 16-22.

autor și drepturi conexe. Trebuie luate măsuri pentru a spori disponibilitatea acestor opere în formate accesibile și a îmbunătăți circulația acestora pe piața internă.

- (4) Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate (denumit în continuare „Tratatul de la Marrakesh”) a fost semnat în numele Uniunii la 30 aprilie 2014²³. Scopul său este să îmbunătățească disponibilitatea operelor și altor obiecte ale protecției în formate accesibile pentru persoanele nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. Conform Tratatului de la Marrakesh, părțile contractante au obligația de a prevedea excepții sau limitări ale drepturilor titularilor de drepturi de autor și de drepturi conexe în cazul realizării și difuzării de exemplare în format accesibil ale anumitor opere și altor obiecte ale protecției și în cazul schimbului transfrontalier al respectivelor exemplare. Încheierea Tratatului de la Marrakesh de către Uniune îi impune acesteia să își adapteze dreptul prin instituirea unei excepții obligatorii pentru utilizările, operele și persoanele beneficiare care intră sub incidența tratatului. Prezenta directivă pune în aplicare în mod armonizat obligațiile pe care Uniunea trebuie să le respecte în temeiul Tratatului de la Marrakesh, astfel încât măsurile respective să fie aplicate în mod consecvent pe întreaga piață internă.
- (5) Prezenta directivă prevede măsuri în beneficiul persoanelor nevăzătoare, al persoanelor care au deficiențe de vedere ce nu pot fi corectate pentru a obține o funcție vizuală sensibil echivalentă cu cea a unei persoane fără astfel de deficiențe, al persoanelor care au un handicap de percepție ori de citire, inclusiv dislexie, ce le împiedică să citească opere imprimate în aceeași măsură, în esență, ca persoanele fără aceste tipuri de handicap sau al persoanelor care suferă de un handicap fizic care le împiedică să țină în mână ori să manipuleze o carte sau să își concentreze privirea ori să își miște ochii într-o măsură care ar fi acceptabilă în mod obișnuit pentru citire. Măsurile introduse prin prezenta directivă au drept obiectiv să sporească disponibilitatea cărților, publicațiilor periodice, ziarelor, revistelor și altor scrieri, partiturilor și altor materiale imprimate, inclusiv în format audio, indiferent dacă sunt digitale sau analogice, în formate care să facă aceste opere și alte obiecte ale protecției accesibile pentru persoanele menționate mai sus în aceeași măsură, în esență, ca pentru persoanele care nu sunt afectate de o deficiență sau un handicap. Printre formatele accesibile se numără scrierea Braille, tipăriturile cu caractere de mari dimensiuni, cărțile electronice adaptate, cărțile audio și emisiunile de radio.
- (6) Prin urmare, prezenta directivă ar trebui să prevadă excepții obligatorii de la drepturile care sunt armonizate prin dreptul Uniunii și care sunt relevante pentru utilizările și operele care fac obiectul Tratatului de la Marrakech. Aceste drepturi le includ, în special, pe cele de reproducere, de comunicare către public, de punere la dispoziție, de distribuție și de împrumut, astfel cum sunt prevăzute în Directiva 2001/29/CE, în Directiva 2006/115/CE și în Directiva 2009/24/CE, precum și pe cele corespunzătoare prevăzute în Directiva 96/9/CE. Deoarece domeniul de aplicare al excepțiilor și limitărilor impuse de Tratatul de la Marrakesh include și operele în format audio, cum ar fi cărțile audio, este necesar ca aceste excepții să se aplice și drepturilor conexe.
- (7) Utilizările prevăzute în prezenta directivă includ realizarea de exemplare în format accesibil atât de către persoanele beneficiare, cât și de către entitățile autorizate care le

²³

Decizia 2014/221/UE a Consiliului din 14 aprilie 2014 privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. (JO L 115, 17.4.2014, p. 1.)

deservesc nevoile, indiferent dacă respectivele organizații sunt publice sau private, în special bibliotecile, instituțiile de învățământ și alte organizații non-profit care au ca principal obiect de activitate sau principală misiune de interes public, în mod exclusiv sau printre altele, deservirea persoanelor cu dificultăți de citire a materialelor imprimare. Printre aceste utilizări ar trebui să se numere și realizarea de exemplare în format accesibil pentru uzul exclusiv al persoanelor beneficiare, de către o persoană fizică care acționează în numele unei persoane beneficiare sau care acordă asistență persoanei beneficiare în acest sens.

- (8) Excepția obligatorie ar trebui, de asemenea, să limiteze dreptul de reproducere astfel încât să permită orice act care este necesar pentru a modifica sau a converti ori a adapta o operă sau un alt obiect al protecției într-un mod care să permită realizarea unui exemplar în format accesibil. Acest lucru include furnizarea mijloacelor necesare pentru a parcurge informațiile într-un exemplar în format accesibil.
- (9) Excepția ar trebui să permită entităților autorizate să realizeze și să difuzeze online și offline pe teritoriul Uniunii exemplarele în format accesibil ale operelor sau altor obiecte ale protecției care fac obiectul prezentei directive.
- (10) Ar trebui să fie posibil ca exemplarele în format accesibil realizate într-un stat membru să fie disponibile în toate statele membre, pentru a se asigura o mai mare disponibilitate a acestora pe piața internă. Acest lucru ar reduce cererea de activități redundante care trebuie întreprinse pentru a realiza exemplare în format accesibil ale aceleiași opere sau ale aceluiași alte obiecte ale protecției pe teritoriul Uniunii, generând astfel economii și câștiguri în materie de eficiență. Prin urmare, prezenta directivă ar trebui să garanteze că exemplarele în format accesibil realizate într-un stat membru pot fi distribuite și sunt accesibile în toate statele membre. Astfel, o entitate autorizată ar trebui să poată difuza aceste copii, offline sau online, către persoane beneficiare și entități autorizate din orice stat membru. În plus, entitățile autorizate și persoanele beneficiare ar trebui să poată obține aceste copii sau avea acces la acestea de la orice entitate autorizată în orice stat membru.
- (11) Având în vedere caracterul specific al excepției și domeniul său de aplicare precis direcționat, precum și necesitatea de a oferi securitate juridică beneficiarilor săi, statele membre nu ar trebui să fie autorizate să impună cerințe suplimentare pentru aplicarea excepției, cum ar fi sistemele de compensare sau verificarea prealabilă a disponibilității comerciale a exemplarelor în format accesibil.
- (12) Orice prelucrare a datelor cu caracter personal în temeiul prezentei directive ar trebui să respecte drepturile fundamentale, inclusiv dreptul la respectarea vieții private și a celei de familie și dreptul la protecția datelor cu caracter personal în conformitate cu articolele 7 și 8 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și trebuie să respecte dispozițiile Directivei 95/46/CE a Parlamentului European și Consiliului, care reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal, astfel cum poate fi efectuată de către entități autorizate în cadrul prezentei directive și sub supravegherea autorităților competente din statele membre, în special a autorităților publice independente desemnate de statele membre.
- (13) Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (denumită în continuare „UNCRPD”), la care UE este parte, garantează persoanelor cu handicap dreptul de acces la informații și dreptul de a participa la viața culturală, economică și socială în condiții de egalitate cu ceilalți. UNCRPD prevede că părțile la convenție adoptă toate măsurile adecvate, în conformitate cu dreptul internațional, pentru a garanta că legile care protejează drepturile de proprietate intelectuală nu constituie o

barieră abuzivă sau discriminatorie împotriva accesului persoanelor cu handicap la materialele culturale.

- (14) Conform Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Uniunea recunoaște și respectă dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri care să le asigure autonomia, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității.
- (15) Prin adoptarea prezentei directive, Uniunea își propune să garanteze că persoanele beneficiare au acces la cărți și la alte materiale imprimare în formate accesibile. În consecință, prezenta directivă reprezintă o primă etapă esențială în direcția îmbunătățirii accesului la opere ale persoanelor cu handicap.
- (16) Comisia va monitoriza efectele prezentei directive. În cadrul acestei monitorizări, Comisia va evalua situația sub aspectul disponibilității în formate accesibile a operelor și a altor obiecte ale protecției, altele decât cele reglementate de prezenta directivă, precum și disponibilitatea operelor și a altor obiecte ale protecției în formate accesibile persoanelor cu alte tipuri de handicap. Comisia va reexamina cu atenție această situație. Dacă acest lucru este necesar, se poate studia posibilitatea de a aduce modificări domeniului de aplicare al prezentei directive.
- (17) În temeiul Directivei 2001/29/CE, statele membre pot continua să prevadă o excepție sau o limitare în beneficiul persoanelor cu handicap în cazuri care nu sunt reglementate de prezenta directivă.
- (18) Astfel, prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în special de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Prezenta directivă ar trebui interpretată și aplicată în conformitate cu aceste drepturi și principii.
- (19) Tratatul de la Marrakesh impune anumite obligații în ceea ce privește schimbul de exemplare în format accesibil între Uniune și țările terțe care sunt părți la tratat. Măsurile luate de Uniune pentru a îndeplini aceste obligații sunt prevăzute în Regulamentul [...], care ar trebui interpretat în coroborare cu prezenta directivă.
- (20) Obiectivul prezentei directive, și anume punerea în aplicare a obligațiilor care îi revin Uniunii în temeiul Tratatului de la Marrakesh cu scopul de a îmbunătăți accesul la opere și alte obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe pentru persoanele din Uniune care sunt nevăzătoare, afectate de deficiențe de vedere sau de dificultăți de citire a materialelor imprimare, nu poate fi realizat de către statele membre acționând în mod independent, deoarece este nevoie de o adaptare a legislației Uniunii. Mai mult, având în vedere amploarea și efectele sale, obiectivul poate fi atins numai printr-o acțiune la nivelul Uniunii Europene. Uniunea poate, prin urmare, să adopte măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității prevăzut la articolul 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este enunțat la același articol, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului respectiv.
- (21) În conformitate cu Declarația politică comună din 28 septembrie 2011 a statelor membre și a Comisiei privind documentele explicative²⁴, statele membre s-au angajat să însoțească, în cazurile justificate, notificarea măsurilor lor de transpunere cu unul sau mai multe documente care să explice relația dintre componentele unei directive și părțile corespunzătoare din instrumentele naționale de transpunere. În ceea ce privește

²⁴ JO C 369, 17.12.2011, p. 14.

prezenta directivă, legiuitorul consideră că transmiterea unor astfel de documente este justificată,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Articolul 1

Obiectul și domeniul de aplicare

Prezenta directivă stabilește norme privind utilizarea anumitor opere și altor obiecte ale protecției fără autorizarea titularilor de drepturi, în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate.

Articolul 2

Definiții

În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

- (1) „operă și alt obiect al protecției” înseamnă o operă care se prezintă sub formă de carte, publicație periodică, ziar, revistă sau alte scrieri, inclusiv partituri, precum și ilustrațiile aferente acestora, pe orice tip de suport, inclusiv în format audio, cum ar fi cărțile audio, care este protejată prin drepturi de autor sau drepturi conexe și care este publicată sau pusă sub o altă formă la dispoziția publicului în mod legal;
- (2) „persoană beneficiară” înseamnă:
 - (a) o persoană care este nevăzătoare;
 - (b) o persoană care are deficiențe de vedere ce nu pot fi corectate pentru a obține o funcție vizuală sensibil echivalentă cu cea a unei persoane fără astfel de deficiențe;
 - (c) o persoană care are un handicap de percepție sau de citire, inclusiv dislexie, și, în consecință, nu poate să citească opere imprimate, în aceeași măsură, în esență, ca o persoană care nu suferă de deficiențe sau handicap; sau
 - (d) o persoană care suferă de un handicap fizic ce o împiedică să țină în mână ori să manipuleze o carte sau să își concentreze privirea ori să își miște ochii într-o măsură care ar fi acceptabilă în mod obișnuit pentru citire;
- (3) „exemplar în format accesibil” înseamnă un exemplar al unei opere sau unui alt obiect al protecției, care este realizat într-un mod sau o formă alternativă și care îi permite persoanei beneficiare să aibă acces la opere sau alte obiecte ale protecției, inclusiv acces în condiții la fel de viabile și confortabile ca cele de care se bucură o persoană fără deficiențe de vedere sau care nu suferă de niciunul dintre handicapurile menționate la alineatul (2);
- (4) „entitate autorizată” înseamnă o organizație care pune la dispoziția persoanelor beneficiare, fără scop lucrativ, ca activitate principală sau ca una dintre activitățile sale principale sau dintre misiunile sale de interes public, servicii de educație, de formare pedagogică, de citire adaptativă sau de acces la informații.

Articolul 3

Utilizări permise

1. Statele membre prevăd că orice act necesar pentru:

- (a) realizarea, de către o persoană beneficiară sau o persoană care acționează în numele acesteia, a unui exemplar în format accesibil al unei opere sau a unui alt obiect al protecției, pentru uzul exclusiv al persoanei beneficiare; și
- (b) realizarea, de către o entitate autorizată, a unui exemplar în format accesibil și comunicarea, punerea la dispoziție, distribuția sau împrumutul unui exemplar în format accesibil către o persoană beneficiară sau o entitate autorizată în scopul utilizării exclusive de către o persoană beneficiară;

nu necesită autorizarea titularului oricărui drept de autor sau al oricărui drept conex asupra operei sau obiectului protecției în temeiul articolelor 2, 3 și 4 din Directiva 2001/29/CE, al articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2006/115/CE, al articolului 8 alineatele (2) și (3) și al articolului 9 din Directiva 2006/115/CE, al articolului 4 din Directiva 2009/24/CE și al articolelor 5 și 7 din Directiva 96/9/CE.

- 2. Statele membre se asigură că exemplarul în format accesibil respectă integritatea operei sau a altui obiect al protecției, ținând seama în mod corespunzător de modificările necesare pentru ca opera să devină accesibilă în formatul alternativ.
- 3. Excepției prevăzute la alineatul (1) al prezentului articol i se aplică articolul 5 alineatul (5) și articolul 6 alineatul (4) primul, al treilea și al cincilea paragraf din Directiva 2001/29/CE.

Articolul 4

Exemplare în format accesibil pe piața internă

Statele membre se asigură că entitățile autorizate stabilite pe teritoriul lor pot îndeplini actele menționate la articolul 3 alineatul (1) litera (b) pentru persoane beneficiare sau entități autorizate stabilite în orice stat membru. De asemenea, statele membre se asigură că persoanele beneficiare sau entitățile autorizate stabilite pe teritoriul lor pot obține un exemplar în format accesibil de la o entitate autorizată stabilită în oricare stat membru sau pot avea acces la exemplarul respectiv.

Articolul 5

Protecția datelor cu caracter personal

Prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată în cadrul prezentei directive se realizează în conformitate cu Directiva 95/46/CE.

Articolul 6

Modificare a Directivei 2001/29/CE

La articolul 5 alineatul (3) din Directiva 2001/29/CE, litera (b) se înlocuiește cu următorul text:

„(b) utilizări, în beneficiul persoanelor cu handicap, care au legătură directă cu acel handicap și care au un caracter necomercial, în măsura impusă de handicapul specific, fără a aduce atingere obligațiilor care le revin statelor membre în temeiul Directivei [...];”.

Articolul 7

Raport

Până la [doi ani de la data transpunerii], Comisia prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social European un raport privind disponibilitatea pe

piața internă, în formate accesibile, a operelor și a altor obiecte ale protecției, altele decât cele definite la articolul 2 alineatul (1), pentru persoanele beneficiare, precum și a operelor și a altor obiecte ale protecției pentru persoanele cu handicap, altele decât cele menționate la articolul 2 alineatul (2). Raportul cuprinde o evaluare care să analizeze dacă o modificare a domeniului de aplicare al prezentei directive ar trebui să fie luată în considerare.

Articolul 8

Revizuire

Nu mai devreme de [cinci ani de la data transpunerii], Comisia realizează o evaluare a prezentei directive și prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social European principalele constatări, însoțite, după caz, de propuneri de modificare a prezentei directive.

Statele membre transmit Comisiei informațiile necesare pentru elaborarea raportului de evaluare și pentru elaborarea raportului menționat la articolul 7.

Articolul 9

Transpunere

1. Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la [12 luni de la intrarea în vigoare], cel târziu. Statele membre comunică de îndată Comisiei textul acestor acte.

Atunci când statele membre adoptă aceste acte, ele cuprind o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o astfel de trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

2. Statele membre comunică Comisiei textul principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

Articolul 10

Intrare în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 11

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Parlamentul European,
Președintele

Pentru Consiliu,
Președintele